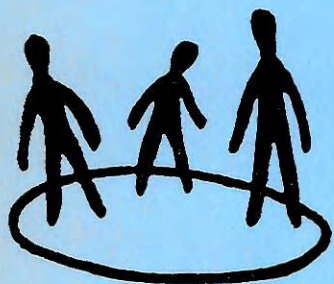

PRIO

NR. 2 1966

INFORM

ROMAN JASICA:

DEN INTERNASJONALE KONTROLLKOMMISJONEN I VIETNAM

Oppbygging og virkefelt

ROMAN JASICA

DEN INTERNASJONALE KONTROLL-
KOMMISJONEN I VIETNAM

Oppbygging og virkefelt

PRIØ INFORM NR. 2
1966

PAX FORLAG A/S
OSLO 1966

Denne brosjyren er en forkortet utgave
av fire seminarer forfatteren holdt ved
Institutt for Fredsforskning i Oslo den
7., 8., 14. og 15 mars 1966.

I

Den internasjonale kontrollkommisjonen i Vietnam (International Commission for Supervision and Control, ICSC) ble opprettet på Geneve-konferansen om Indo-Kina i juli 1954. Dens oppgave var å påse og kontrollere at Geneve-avtalens bestemmelser om våpenhvile i Vietnam ble overholdt. Geneve-avtalen ble undertegnet den 20. juli 1954 av representanter for de franske styrker i Vietnam og Vietnams «folkehær». Denne avtalen som gjorde slutt på den fransk-vietnamesiske krigen, samt liknende avtaler om Laos og Kambodsja og den avsluttende erklæring som ble undertegnet av alle deltakere på konferansen, med unntak av USA, utgjør de såkalte Geneve-avtalene. Medlemmene av ICSC er India, som har formannsstillingen, Canada og Polen.

II

For å føre leseren inn i Indo-Kinas situasjon i 1954, og for å hjelpe ham til å forstå den senere utvikling som har ført fram til den krigen som pågår idag, vil vi starte med å nevne noen begivenheter fra før Geneve-avtalen ble undertegnet.

I 1941 okkuperte japanerne det franske Indo-Kina (i dag Vietnam, Laos og Kambodsja). Den franske administrasjonen var lojal mot Vichy-regjeringen, og føyde seg da også etter japanerne. Vietnameserne startet imidlertid krig mot Japan i

håp om at de på denne måten etter krigen kunne vinne støtte fra den anti-nazistiske og antijapanske koalisjonen i sin kamp for uavhengighet. Den nasjonale uavhengighets front ble dannet (Viet-Nam Doc-Lap Dong-Minh, forkortet Viet-Minh), med hovedtyngden blant de vietnamesiske kommunistene. Viet-Minh samarbeidet meget nært med den amerikanske Office of Special Service og mottok våpen og ammunisjon fra dette. Etter at japanerne hadde kapitulert i august 1945 proklamerte Vieth-Minh dannelsen av Den demokratiske republikk Vietnam med Ho Chi Minh som president.

Vietnam ble imidlertid okkupert av de britiske og de Kuomintang-kinesiske styrkene, men mens kineserne ikke blandet seg inn i de indre spørsmål i den nordlige del av Vietnam, så gjenopprettet britene det franske styre i sør, og franskmennene startet straks å bekjempe Viet-Minh.

Den 6. mars 1946 undertegnet Frankrike og Den demokratiske republikk Vietnam (DRVN) en avtale hvor Frankrike anerkjente DRVN's uavhengighet, gjorde den til medlem av den franske union og ga sin tilslutning til tanken om folkeavstemning i den sørlige del av Vietnam. DRVN ga for sin del de franske tropper tillatelse til å komme inn i landet for en periode av 5 år for å beskytte franske interesser i Vietnam så lenge det var nødvendig. Deretter førte en del franske provokasjoner til at den fransk-vietnamesiske krig begynte. Den tok slutt den 20. juli 1954 med undertegningen av Geneve-avtalen.

Den amerikanske innblanding i Vietnam startet allerede i 1950, på den tid i form av hjelp til Frankrike til en verdi av gjennomsnittlig 5 000 000 000 \$ i året. Men dette var ikke tilstrekkelig til å hjelpe franskmennene i deres kamp med hele den vietnamesiske nasjon. I januar 1954 foreslo John Foster Dulles en felles front av de vestlige land i Indo-Kina, til og med med bruk av atomvåpen, men takket være motstand fra britisk hold ble denne plan aldri realisert.

Den 26. april 1954 ble Geneve-konferansen åpnet. Deltakerne var de Indo-kinesiske land og stormaktene med interesser i dette området: Kambodsja, Laos, Sør-Vietnam, DRVN, Frankrike, Folkerepublikken Kina, Sovjet-Samveldet, Storbritannia og USA. Sovjet-Samveldet og Storbritannia delte formannsværet på konferansen. Det franske nederlag ved Dienbienphu satte fart i konferansens arbeid, og avtalen om våpenstillstand ble undertegnet den 20 juli. Neste dag fulgte den endelige erklæring fra konferansen. USA nektet å undertegne erklæringen. Landet erklærte bare at det «merket seg» 12 av de 13 punktene, hvilket betød at landet i framtiden ikke hadde til hensikt å delta sammen med andre medlemmer av konferansen i forhandlinger om de problemer som kunne oppstå i Indo-Kina. Dette standpunktet fra amerikansk side var resultatet av en felleserklæring utstedt den 17. juli 1954 av Dulles, Mendes-France og Eden som gikk ut på at den amerikanske regjering ikke selv hadde noe «primært ansvar» i den Indo-kinesiske krig.

III

Avtalen om våpenhvile i Vietnam som ble undertegnet av sjefen for de militære styrker i Indo-Kina og sjefen for Vietnams Folkearme, dvs. DRVN militære øverstkommanderende inneholdt 47 artikler i 7 kapitler.

Kapittel I (artikler 1 til 9) behandler den foreløpige militære demarkasjons-linje og demilitariserte sone. Demarkasjons-linjen ble trukket langs Ben-Hai-elven og den 17. parallell. På begge sider ble det opprettet 5 km brede soner, for å skille de militære styrkene. Den 17. parallell var et kompromiss mellom de franske krav om å trekke linjen lenger nord for å beholde i den sørlige delen de provinser der det bodde flest katolikker, og

DRVN's krav om å trekke den lenger sør for å beholde i den nordlige delen de områder som under krigen hadde vært hovedsentra for den anti-franske motstand, og hvis befolkning på omtrent 3 mill. aldri hadde sett franskmenn.

Det ble uttrykkelig understreket at demarkasjonslinjen hadde en foreløpig karakter og ikke kunne anses som en grense mellom to stater. Dens eneste hensikt var å regruppere de to parter væpnede styrker, de franske i sør, de vietnamesiske i nord. Regrupperingen måtte skje i løpet av en periode på 300 dager, dvs. fram til 18. mai 1955. Samtidig med tilbaketrekningen av de væpnede styrker skulle den sivile administrasjon overlates til den andre siden, dvs. den franske administrasjon i nord skulle erstattes av en sivil administrasjon fra DRVN, og Viet-Minhs administrasjon i sør skulle overtas av de franske, eller for å være nøyaktig, av den sør-vietnamesiske stats sivile administrasjon. (Frankrike anerkjente Sør-Vietnams uavhengighet den 28. april 1954).

Kapittel II, III, og IV (artiklene 10 til 15) behandler hvilke prinsipper som skal følges når Geneve-avtalene settes i verk. De viktigste bestemmelsene var følgende:

Kapittel 14 (c) bandt partene til å avholde seg fra noen som helst form for represalier eller diskriminering mot personer eller organisasjoner som resultatet av deres handlinger underlinjen, og å garantere disses demokratiske rettigheter.

Artikkel 14 (d) fastslo at sivilbefolkningen i Vietnam fritt skulle kunne velge hvilken sone de ville bo i, med andre ord, de skulle også ha rett til å reise til den andre sonen. Det ble fastsatt at myndighetene hadde plikt til å hjelpe dem som ville flytte fra en sone til en annen. Denne perioden varte ytterligere 60 dager og endte den 20. juli 1955:

Artikkel 16 forbød innføring av troppeforsterkninger til Vietnam, men tillot franskmennene å skifte ut sine mannskaper, mann for mann.

Og artikkel 17 forbød innføring i Vietnam av noen som helst forsterkninger i form av våpen, ammunisjon, fly, krigsskip og militære stridsvogner. Bestemmelsen tillot de to partene å erstatte militært materiell som var blitt tilintetgjort, ødelagt, utslitt eller oppbrukt. I likhet med den forrige bestemmelsen forutsatte denne artikkelen utelukkende en utskiftning stykke for stykke av samme slag og med samme egenskap, og bare gjennom spesielle punkter som ble kontrollert gjennom ICSC.

Artiklene 18 og 19 forbød opprettelsen av militære baser, egne såvel som for fremmede stater.

I andre artikler ble det fastsatt 14 inngangsporter til landet, 7 i sør og 7 i nord. Bestemmelsene fastslo også hvordan våpenhvilen skulle tre i kraft og hvordan utvekslingen av krigsfanger skulle skje. Alminnelig valg ble også nevnt i dette kapittel, men dette er et problem vi kommer tilbake til senere.

Kapittel 5 (artiklene 22 til 27) påla partene ansvaret for å tilse at avtalen ble overholdt, plikt til å gi ICSC all mulig assistanse og samarbeid såvel som plikt til å straffe alle personer under deres kommando som brøt avtalen.

Endelig fastsatte kapittel VI (artiklene 28 til 47) at det skulle opprettes en felles-kommisjon, sammensatt av representanter for de to hoved-partene. Dette kapitlet fastsette også opprettelsen av ICSC, med representanter for India, Canada og Polen. ICSC's oppgave var å tilse, gjennom stasjonære og mobile inspeksjons-team, at alle avtalens parter bidro til å sette den ut i live. ICSC hadde rett og plikt til å utføre kontroll, observasjon, inspeksjon og etterforskning på eget initiativ, eller etter henvendelse fra en av partene. ICSC's avgjørelser ble tatt ved flertallsavstemning, bare i spørsmålet om et avtalebrudd som kunne føre til gjenopptagelse av fiendtlighetene ble det krevd at det skulle være enstemmig. ICSC skulle holde medlemmene av Geneve-konferansen løpende underrettet om sin virksomhet, og om alle problemer som oppsto. I praksis sender ICSC sine

rapporter bare til de to formennene for konferansen (Sovjet-Samveldet og Storbritannia) som så informerer de andre medlemmer av konferansen.

IV

Når det gjelder den endelige erklæring fra konferansen kan vi begrense oss til de mest betydningsfulle av dens bestemmelser. Punkt 6 slo f. eks. fast at avtalen om våpenhvile skapte et grunnlag for i nær framtid å oppnå en politisk løsning i Vietnam.

Ifølge punkt 7 skulle denne løsningen være bygd på respekten for prinsippene om uavhengighet, enhet og hele Vietnams territoriale integritet, og skulle tillate det vietnamesiske folk som helhet å leve i frihet og demokrati som resultat av frie alminnelige valg. Disse valg skulle holdes i juli 1956, under overoppsyn av en kommisjon sammensatt av India, Canada og Polen, i likhet med ICSC.

I punkt 10 merket en seg franskmennenes villighet til å trekke sine tropper tilbake fra Vietnam, Laos og Kambodsja. De franske styrker var fullstendig trukket ut av Vietnam den 28. april 1956.

I punkt 12 påtok alle medlemmene av konferansen seg å respektere Vietnams, Laos og Kambodsjas uavhengighet, selvstendighet, enhet og territoriale integritet, og å avstå fra noen som helst innblanding i de indre forhold i disse tre land.

Og endelig fastsatte maktene i punkt 13 at de skulle konsultere med hverandre om de spørsmål som måtte oppstå i Indo-Kina.

Som vi tidligere har bemerkt undertegnet ikke USA erklæringen, landet bare «merket seg» punktene 1 til 12. Dette betød at USA ikke anså seg bundet av erklæringens bestemmelser. Selv om den offisielle erklæring som vi har nevnt ovenfor, kunne ha rettfærdiggjort den manglende underskriften fordi

USA var part i den indo-kinesiske krigen, har begivenhetene som har fulgt senere vist at USA's motiv nok var å ha frie hender i framtiden.

V

I overensstemmelse med Geneve-avtalen ble ICSC dannet umiddelbart etter at avtalen var undertegnet. De tre delegasjonene fra India, Canada og Polen ledes av hver sin ambassadør. Medlemmene av delegasjonen er sivile og militære i rådgivende stillinger såvel som medlemmer av de stasjonære og mobile team som kommisjonen har til sin disposisjon. De tre delegasjonslederne utgjør ICSC. Som formann for kommisjonen er det lederen av den indiske delegasjonen som representerer ICSC utad. ICSC har tre organer: Komiteen for frihetsspørsmål (som har å gjøre med spørsmål under artikkel 14c), operasjonskomiteen (artiklene 16, 17, 18 og 19) og lov-komiteen (som tar seg av alle juridiske problemer som kan oppstå i kommisjonens arbeid). Disse komiteene er satt sammen av rådgivere fra de tre delegasjonene, igjen med inderen som komiteens formann. Komiteens avgjørelser er bindende hvis de er enstemmige, hvis de ikke er det ligger avgjørelsen hos ICSC. Geneve-avtalens underskrivere deltar ikke i møtene til ICSC eller underkomiteene. De blir bare informert om deres avgjørelser.

ICSC har også et sekretariat, og lederen for den indiske delegasjon (altså ICSC's formann) fungerer også som generalsekretær, og er den som setter ICSC's avgjørelser ut i livet. Han har tre varamenn: en for frihets-spørsmål (en polakk), en for generelle operasjoner (en canadier) og en for administrasjon (en inder). Disse tre er imidlertid ikke medlemmer av de respektive delegasjoner. Deres oppgave er å hjelpe generalsekretæren med å sette ut i livet ICSC's avgjørelser på henholdsvis det politiske,

militære og administrative området. De har til sin disposisjon en stab med indiske og vietnamesiske kontorfolk.

Til ICSC's utøvende organ hører også de stasjonære og mobile team. De stasjonære team har til oppgave å passe på at partene respekterer forbudet mot innføringen av nye tropper og krigsmateriell. De arbeider under ledelse av generalsekretærens varamann for operasjoner. De var opprinnelig 14, 7 i hver del av landet. I nord dreide det seg om: Lao Kay, Lang Son (Dong Dang), Muong Sen og Tien Yen (alle ved grensen til Kina) og Hai Phong, Vinh og Dong Hoi (havnebyer). I sør var det: Saigon, Nha Trang, Cap St. Jacques (Vuung Tau), Tourane (Da Nang) Quy Nhon (alle havnebyer eller flyplasser) og Ba Ngoi og Tan Chau (på grensen til Kambodsja). I 1960 ble 4 av disse nedlagt etter forslag fra de to formennene for Geneve-konferansen, av økonomiske grunner (Muong Sen og Tien Yen i nord, og Ba Ngoi og Tan Chau i sør).

De mobile team (som ble opprettet ved spesielle anledninger) var nødvendige for å undersøke spesielle militære og politiske problemer. De sorterte derfor under en av de to andre varamennene for generalsekretæren. I alt er det blitt opprettet 138 mobile team. En av dem, nr. 76, er stasjonert i det demilitærte område og arbeider som et permanent team.

Disse teamene, både de stasjonære og de mobile, er også satt sammen av representanter for de tre delegasjonene. De følges av en liaison-offiser fra myndighetene i det territorium de arbeider i.

Partene har også sine liaison-misjoner, som opprettholder kontakten med ICSC.

VI

Når det gjelder ICSC's virksomhet for å kontrollere at partene respekterer de militære bestemmelser i Geneve-avtalen, kan vi

dele dem i tre perioder: den første går fra opprettelsen av kommisjonen til den dato de franske tropper hadde forlatt Vietnam (20/7 54—28/4 56), den andre til den dato da Diem-regjeringen i Vietnam-republikken åpent erklærte at den hadde bedt USA om militær hjelp (28/4 56 til desember 1961) og den tredje, som varer til idag, og som kjennetegnes ved økende engasjement fra USA's side i krigen i Vietnam.

Regrupperingen av de væpnete styrker, som ifølge Geneve-avtalen skulle gjennomføres i løpet av 300 dager, var utvilsomt et fascinerende tiltak. 126 000 franske tropper med 16 000 stridsvogner skulle flyttes fra nord til sør, og 87 000 soldater fra Folkehæren, + 43 000 administrative kadrer, frigjorte krigsfanger og deres familier, i alt 130 000 mann, skulle tilbake til nord fra sør. De brakte med seg bare 244 stridsvogner og 28 artillerienheter. (Ifølge franske overslag var Viet-Minh's totale styrke over hele Vietnam 200 000 gerilja-tropper i landsbyene, 100 000 regionale geriljatropper og 150 000 i regulære styrker fra Folkearmeen.) Disse styrkene ble først samlet i foreløpige oppsamlingsområder og derfra evakuert til de områdene de hadde fått utpekt. De foreløpige oppsamlingsområdene for franske tropper i nord var Hanoi, Hai Duong og Hai Phong, og for folkearmeen i sør provinsene Qang Ngai, Binh Dinh, High Plateau i de sentrale deler av Vietnam, Ca Mau-halvøya, Ham Tan og Xuyen Moc. Regrupperingen ble gjennomført på den fastsatte tid og i meget ordnede former, det var bare et par episoder som krevde innblanding fra ICSC's side.

Når det gjaldt overføringen av administrasjonen var det ingen problemer i sør. Viet Minhs administrasjon i Sør-Vietnam var meget enkel, den måtte være så enkel som mulig og så billig som mulig for at befolkningen skulle kunne sette alle krefter og alle midler inn i krigen mot franskmennene.

I nord oppsto det visse problemer i forbindelse med overføringen av administrasjonen i Hanoi og Hai Phong. Fransk-

mennene var av den oppfatning at det var opp til dem å bestemme hvilke offentlige installasjoner de ville flytte og hvilke som skulle bli igjen. ICSC opprettet en spesiell komitee ved indiske, canadiske og polske teknikere som hjalp til å løse de problemene det var uenighet om.

Som resultat kunne overføringen av Hanoi fra den ene til den annen part gjennomføres på 2 dager, etter en ukes felles-administrasjon av DRVN og franskmennene. Den endelige overføringen av Hai Phong gikk enda enklere, den tok bare 8 timer, men også her var grunnen lagt ved nært samarbeid av de to parters administrasjon. Dette var eksempler på hvor fruktbart arbeidet til en internasjonal kontrollkomisjon kunne være når det fantes en viss mengde god vilje på begge sider.

Regrupperingen av væpnete styrker og overføringen av administrasjonen gikk parallellt med forflytningen av befolkningen under artikkel 19 (d). Vi skal komme tilbake til dette og vil bare nevne noen tall her for å gi hele bildet av situasjonen: 892 876 personer reiste fra nord til sør og 4269 personer reiste fra sør til nord i den samme 300 dagers perioden.

Når det gjelder ICSC's overvåkning av at artiklene 16, 17, 18 og 19 ble satt ut i livet, dvs. de artiklene som forbød innføring av nye tropper og krigsmateriell og opprettelsen av egne og fremmede militære baser, var klagen til ICSC fra partene få og ikke av alvorlig karakter. Den viktigste av dem var en klage fra Folkearmeen over at den amerikanske general Collins var kommet til Saigon. Hans oppgave var å koordinere amerikansk hjelp til sør-Vietnam. Det var klart at Frankrike virkelig ønsket å trekke seg tilbake fra Vietnam og det var også klart at en ny makt, nemlig USA, ønsket å ta på seg den oppgave å «stoppe spredningen av kommunismen» i Sørøst-Asia. En leder i New York Times formulerte klart den amerikanske Vietnam-politikks mål 21. juli 1955:» Sør-Vietnam må styrkes og

vi må ikke bli lurt inn i en innbilt legalisme som kunne dømme 10 mill. potensielt frie mennesker til slaveri». Spørsmålet er bare om den sørvietnamesiske befolkning virkelig ønsket å være «fri» på den måten amerikanerne forsto det, eller kanskje foretrakk å bli ledet av dem som førte dem fram til seier over franskmennene, riktignok et styre som etter amerikansk oppfatning var likeverdig med «slaveri».

Selv om USA ikke egentlig hadde «noe ansvar i den indokinesiske krig», som Foster Dulles sa, så hadde landet militærmisjoner i Sør-Vietnam under krigen, den såkalte Military Assistance Advisory Group (MAAG). MAAG telte 300 offiserer som fungerte som rådgivere for de franske og sørvietnamesiske styrker. En ny amerikansk misjon ble opprettet etter våpenstillstanden, den såkalte Temporary Equipment Recovery Mission (TERM) angivelig for å utvelge og eksportere fra Sør-Vietnam krigsmateriell som tilhørte den amerikanske regjering og som ble sendt til Vietnam under krigen. Mot ICSC's protester arbeidet TERM «midlertidig» i mer enn 3 år og ble tilslutt innlemmet som en del av MAAG.

Etter at den pro-amerikanske Ngo Dinh Diem, som i begynnelsen bare var statsminister i Sør-Vietnam, avsatte keiser Bao Dai, proklamerte Sør-Vietnam som «Republikken Vietnam» og seg selv som republikkens president, og etter at de franske styrker var fullstendig trukket tilbake fra Sør-Vietnam økte stadig antallet av klager fra nord om at Sør-Vietnam brøt Geneve-avtalen. ICSC hevdet i den 5. rapport til formennene for Geneve-konferansen at i 1955 besøkte militære fly, deriblant en del fra marinen, regelmessig flyplassen i Saigon. Kommisjonen var dessverre ikke istand til fullt ut å gjennomføre sin oppgave, fordi det ble lagt mange problemer i veien av Sør-Vietnam. Undersøkelser av skip og fly på stedet ble ikke tillatt av offiserene fra sør. Isteden for den 30 min. frist ICSC satte for å reise til et sted for å kontrollere, forlangte

liaison-offiserene ett døgn, to døgn, av og til enda mer, angivelig for i mellomtiden å treffe «sikkerhetsforanstaltninger». I en rekke tilfeller fikk teamene ikke adgang til å bevege seg fra sine hovedkvarterer angivelig fordi det lokale politi ikke kunne sørge for skikkelig beskyttelse. Trass alle disse vanskelighetene kunne ICSC fastslå at et stort antall landsettingsskip var blitt innført fra USA til Sør-Vietnam og at en rekke amerikanske militære hadde besøkt Vietnam, begge deler brudd på Geneve-avtalen. I den 9. rapport til formennene på Geneve-konferansen kunne ICSC slå fast at fram til 1958 var det kommet 2002 amerikanske militære til Sør-Vietnam, mens bare 1243 hadde forlatt landet. Kommisjonen oppfordret den sør-vietnamesiske liaison-misjonen til å sørge for at de 759 personene som utgjorde forskjellen mellom de ankomne og de avreiste øyeblikkelig forlot Sør-Vietnam. Naturligvis utgjorde disse tallene bare en del av det virkelige antall amerikanske militære i Sør-Vietnam.

ICSC fikk stadig en rekke klager fra Folkearmeen mot at store mengder krigsmateriell ble innført i Sør-Vietnam fra USA som et brudd på artikkel 17 i Geneve-avtalen, og at USA var i ferd med å bygge 40 nye flyplasser og flybaser i Sør-Vietnam, hvilket var forbudt etter artikkel 18 og 19. På grunn av hindringer som ble lagt i veien fra Sør-Vietnam var ICSC ikke istand til å gjennomføre undersøkelser og besøke de stedene der det angivelig ble anlagt flyplasser. Men idag kan en sammenlikne de stedsnavnene som er nevnt i Folkearmeens klager med dem som siteres i pressemeldinger fra Vietnam og en vil da se hvor velbegrunnede disse klagene var (Bien Hoa, Soc Trang, Ban Me Thuat, Quang Ngai og flere andre).

Trass i alle vanskelighetene slo ICSC fast at i perioden fra 1954 til 1960 brøt Sør-Vietnam artikkel 16 i Geneve-avtalen i 58 tilfeller og artikkel 17 i 70 tilfeller.

ICSC har aldri registrert et eneste brudd på Geneve-avtalen fra Nord Vietnams side. ICSC's bevegelsesfrihet i nord var ikke

ubegrenset, men alltid mye større enn i sør. Kommisjonen hadde aldri tilsvarende vanskeligheter i nord som den opplevde i sør.

I 1959 utviklet den indre situasjonen i Sør-Vietnam seg slik at det ble borgerkrig i landet (se også nedenfor). Diem-regjeringen var ikke villig til å innrømme at dette var resultat av dens terrorpolitikk, rettet først og fremst mot tidligere gerilja-kjempere, hvilket også var et brudd på Geneve-avtalen. Diem beskyldte Nord-Vietnam for å sende tropper og våpen inn i Sør-Vietnam «for å styrte regjeringen i Republikken Vietnam». I desember 1961 opplyste Diem-regjeringen ICSC at siden kommisjonen ikke kunne forhindre «undergraving fra nord», ville republikken Vietnam be USA om hjelp, i samsvar med dens rett til selvforsvar. De åpne og klare brudd på Geneve-avtalen er nå begynt. I desember 1961 kom det amerikanske transportflyet «Core» til Saigon med 36 helikoptere, 2 fly og 378 amerikanske offiserer og soldater. I begynnelsen av 1962 ble US Military Command in South Vietnam opprettet under ledelse av general Parkins. Først da ble det oppdaget at i tillegg til MAAG var det — ifølge offisielle kilder — 4 500 amerikanske offiserer og soldater i Sør-Vietnam. Nye transporter og sendinger fulgte. Tidlig i 1966 var antallet amerikanske militære 235 000. Men for å ha full oversikt over den amerikanske styrke som er engasjert i krigen i Vietnam må en også ta med den 7. amerikanske flåte i Stillehavet og personalet på de amerikanske flybaser i Stillehavsområdet. Det er vanskelig, om ikke umulig, å anslå noe tall og noen verdi på amerikansk krigsmateriell som skipes inn i Sør-Vietnam.

Etter at det amerikanske luftvåpen begynte bombing av Nord-Vietnam ba de Nörd-Vietnamesiske myndigheter ICSC om å trekke tilbake sine team fra nord siden regjeringen ikke lenger kunne garantere deres sikkerhet.

I denne situasjonen sendte ICSC den 2. juni 1962 en spesiell rapport til de to formennene på Geneve-konferansen. I den ene

delen av denne rapporten fastslo ICSC enstemmig at Sør-Vietnam var skyldig i klare brudd på Geneve-avtalen ved å ha innført krigsmateriell og militære styrker fra USA, og ved faktisk å ha inngått militærallianse med USA. I den andre delen av rapporten hevdet et flertall bestående av India og Canada at Nord-Vietnam var skyldig i «undergravingsvirksomhet» i sør. Men mens den første delen av rapporten ble understøttet av omfattende bevismateriale, var den andre delen bygd utelukkende på en rapport fra flertallet av ICSC's lovkomite. Komiteen hadde undersøkt klager fra myndighetene i Saigon, og kom til at disse kunne inneholde klare bevis og burde undersøkes av ICSC. Flertallet bekjentgjorde at det ville offentliggjøre en detaljert rapport som understøttet denne påstanden. I dag, fire år etter, er denne rapporten fremdeles ikke utgitt.

VI

Problemet med å overflytte store grupper av befolkningen er såvidt nevnt ovenfor, men vi skal utdype det litt her:

Ifølge artikkel 14b i Geneve-avtalen hadde befolkningen i begge deler av Vietnam rett til fritt å velge hvor de ville bo, innen 300 dager. Partene var pålagt å hjelpe de som ville flytte fra en del av landet til en annen, men ikke å hjelpe dem til å etablere seg på sitt nye bosted. I praksis kunne de som flyttet fra Sør til Nord eller omvendt bare ta med seg noen ganske få personlige eiendeler. De forlot sine hjem og sin jord, og myndighetene i det landet de forlot hadde ingen forpliktelser i retning av å betale erstatning i noen form.

Det var ganske få som ønsket å reise til Nord-Vietnam. Befolkningen i Sør var sikker på at valgene ville bli holdt innen to år som fastsatt og at de ville resultere i seier for Vietminh. Det var ingen grunn til at de skulle reise fra sine hjem, sin jord

og sine forfedres graver. De trodde også at artikkel 14 (c) i Geneve-avtalen ville beskytte dem mot represalier for deres deltakelse i geriljaen.

I Nord ble det satt i gang en stor propaganda-kampanje av franskmennene, spesielt blant den katolske befolkning i Nghe An og Ha Tinh provinsene. (Av Indo-Kinas 1 650 000 katolikker levde 1 200 000 i Nord-Vietnam.)

Det ble spredd rykter om at amerikanerne ville slippe atom-bomber over Nord-Vietnam etter at franskmennene hadde trukket seg tilbake. Franske og vietnamesiske prester fjernet i nattens løp bildene av Jesus, jomfru Maria og helgenene, og neste morgen opplyste de befolkningen om at Gud og Hans Moder og Hans Helgener var reist til Sør-Vietnam slik alle var blitt oppfordret til. Franske skip krysset utenfor kysten og økte spenningen. Gjennomsnittlig 3000 personer pr. dag forlot Nord-Vietnam for å reise sørover, og med en slik folkevandring var det vanskelig for myndighetene i nord å opprettholde en avspent atmosfære.

ICSC mottok en rekke beskyldninger mot Nord-Vietnams myndigheter for å legge vanskeligheter i veien for dem som reiste sørover. 34 mobile teams ble sendt ut for å undersøke grunnlaget for klagen. I ett tilfelle fastslo teamet at 10 000 mennesker var forsamlet i og omkring en katedral i Phat Diem og ventet på å bli evakuert. På anmodning fra ICSC sørget myndighetene i Nord-Vietnam for mat og medisin og i løpet av 10 dager var 8 268 personer evakuert.

Evakueringen ble gjennomført til lands, til sjøs og i luften, med deltakelse blant annet av polske, norske, sovjetiske, franske og amerikanske skip

ICSC fryktet at ikke alle ville være i stand til å utnytte sine rettigheter under artikkel 14 (d). I sin tredje rapport ble situasjonen i nord beskrevet som ikke tilfredsstillende. Kommisjonen henstilte derfor til partene å utvide 300-dagers perioden

med ytterligere 69 dager. Partene sa seg enige i det, og utflyttingsperioden endte den 20. juli 1955. Det ser ut til at kommisjonen tok feil i sin karakteristikkk av forholdene i nord idet hele 99,47 % av de 892 876 som reiste sørover fra Nord-Vietnam gjorde det innen utløpet av de 300 dagene og bare 4 749 eller vel en halv prosent i tilleggs-perioden.

I alt reiste 4 269 den andre veien, av disse 2 598 i den første perioden. Av de 1 671 som reiste i tilleggsperioden var det mange som opprinnelig var kommet fra nord, men som bestemte seg til å vende tilbake til sine hjem.

ICSC bemerket at artikkel 14 (d) ble brutt av Nord-Vietnam ved to anledninger, i Luv My og Duc Ninh, og at artikkel 35 ble brutt i fem tilfelle ved at lokale myndigheter i nord unnlot å yte ICSC's team et tilfredsstillende samarbeid i arbeidet for å undersøke klager. I fire av sju tilfeller ble de ansvarlige straffet, i alle tilfellene ble avtalebruddet gjort godt igjen.

Det virker som om tallet på dem som reiste til sør aldri kunne blitt på langt nær så stort uten den kraftige propaganda-kampanjen fra franskmennene, som på denne måten kanskje ønsket å vinne et trumfkort i den politiske kamp mot kommunismen. Flyktningene ville dermed antakelig ha vært begrenset til de nordvietnamesere som var redde for at artikkel 14 (c) ikke ville gi dem tilstrekkelig beskyttelse for represalier for deres samarbeide med franskmennene under krigen.

VIII

I lys av situasjonen i Vietnam i dag synes artikkel 14 (c) å være den mest betydningsfulle av alle bestemmelsene i Geneve-avtalene. Undertrykkelsen av tidligere geriljaer, som var et brudd på denne paragrafen utgjorde en grunnstein i Diem-regimets terror-politikk, og må betraktes som årsaken til borgerkrigen i dag. Denne borgerkrigen utgjorde igjen grunn-

laget for USA's intervensjon i Vietnam. Vi skal derfor sitere ordlyden av denne artikkelen in extenso:

Begge partene forplikter seg til å avstå fra noen som helst represalier eller diskriminering mot personer eller organisasjoner som følge av deres virksomhet under fiendtlighetene, og garanterer deres demokratiske rettigheter.

Det var fullstendig klart at praktisk talt hele befolkningen støttet Vietminh under den fransk-vietnamesiske krig 1945—54. Uten en slik generell støtte fra befolkningen ville det ha vært umulig for Viethminh å vinne krigen mot en stormakt som Frankrike.

Det var også klart at valgene i Vietnam, om de var blitt holdt, ville gitt som utfall en seier for Vietminh og dens leder, Ho Chi Minh. Det første skritt i retning av å stoppe spredningen av kommunismen i Sørvest-Asia var å ikke tillate valg i Sør-Vietnam og å undertrykke dem i Sør-Vietnam som støttet tanken om valg, og som eventuelt ville stemme for et forent Vietnam under Ho Chi Minh.

Den 12. mars 1955 skrev C. L. Sulzberger i New York Times: «Det blir aldri holdt valg. Det ikke-kommunistiske sør har ikke råd til å ta den aller minste sjanse på å tape. Ingen liker å snakke om det, men når tiden omsider er inne, vil resultatet uvegerlig bli en alvorlig krise.»

Den eneste makt som kunne hindre den uønskede utviklingen var den vietnamesiske nasjonalisme. Det var derfor Ngo Dinh Diem, kjent i USA som anti-fransk, anti-kommunistisk og sterkt nasjonalistisk ble valgt til å gjennomføre denne oppgaven. Med amerikansk støtte ble han valgt til statsminister den 17. juni 1954 under Keiser Bao Dai, som forøvrig hadde bodd i Frankrike siden Geneve-konferansen. Den 26. oktober

1955 avsatte han Bao Dai og ble president i Republikken Vietnam.

Ngo Dinh Diem begynte med å klippe vingene av en rekke religiøse sekter (Hoa Hao, Cao Dai, Binh Xuyen). Disse sektene hadde sine egne væpnete styrker, som støttet franskmennene under krigen. De kunne utvilsomt vært allierte i den senere kampen mot kommunismen, men Diem var ikke villig til å dele makten med noen. På relativt kort tid hadde han slått motstanden ned.

I juni 1955 startet han en anti-kommunistisk kampanje kombinert med en kampanje mot ICSC og Geneve-avtalene generelt.

En rekke klager begynte å løpe inn til ICSC med påstander om undertrykkelse i sør av tidligere medlemmer av Vietminh. Massearrestasjoner og masse mord og konfiskasjon av eiendom hørte med.

Den 11. januar 1956 ble lov nr. 6 vedtatt av den Sør-Vietnamesiske regjering. Loven gjaldt iverksettelsen av sikkerhetstiltak mot personer som utgjorde en fare for det nasjonale forsvar og den offentlige sikkerhet. Loven ga politiet ubegrenset makt til å arrestere hvem som helst, og til å sette folk i fengsel og i nettopp opprettede konsentrasjonsleirer uten noen som helst rettergang.

Det neste skritt var en angiver-kampanje mot kommunistene. Her var igjen en enkelt anmeldelse tilstrekkelig til at en person, uten dom og uten bevis, kunne settes i fengsel eller konsentrasjonsleir.

ICSC's arbeid for å opprettholde respekten for artikkel 14 (c) var uhyre vanskelig. Det var de væpnete franske styrker som var underskriver av Geneve-avtalen. Disse styrkene kunne ikke og ønsket ganske sikkert ikke å blande seg opp i kampanjen mot tidligere motstandskjempere som den sør-vietnamesiske regjering sto oppe i. De hadde en fullkommen unnskyldning i

det faktum at Frankrike hadde anerkjent Sør-Vietnam som en uavhengig stat (i en erklæring av 28/4 54 og en traktat undertegnet av Frankrike og Sør-Vietnam den 4/6 54). Trass alle vanskeligheter kunne ICSC undersøke en del av de klagenes som var blitt framsatt. Allerede i sin tredje rapport for perioden fra 20. juli 1954 til 10. april 1955 fastslo ICSC at artikkel 14 (c) ble brutt 4 ganger i Sør-Vietnam. I overensstemmelse med artikkel 22 i Geneve-avtalen ba ICSC om at de ansvarlige skulle bli straffet. I den fjerde rapport (11/4 55—10/8 55) ble det registrert ytterligere 15 overtredelser av artikkel 14 (c), inkludert tap av menneskeliv, skade på mennesker og eiendom. I tidsrommet fra 20. juli 1954 til 31. januar 1959 (det ble publisert ni rapporter i denne perioden) registrerte ICSC 49 tilfelle av brudd på artikkel 14 (c) fra Sør-Vietnams side.

Det er vanskelig å fastslå hvor mange klager om brudd på artikkel 14 (c) fra Sør-Vietnams side ICSC mottok. Tallet kan anslås til 5 000. Det eneste kommisjonen kunne gjøre var å konstatere at de var tallrike, og av en meget alvorlig karakter.

Det overveldende flertall av dem kunne overhodet ikke undersøkes. Myndighetene i sør nektet å framstille vitner, gi garantier for at represalier ville bli tatt mot vitnene, nektet å la teamene gjennomføre sine undersøkelser, hindret vitner i å gi sin forklaring. En rekke team måtte trekkes tilbake og en rekke undersøkelser kunne ikke gjennomføres. I nesten alle tilfelle hvor ICSC kunne fullføre sine undersøkelser ble det registrert brudd på artikkel 17 (c) fra Sør-Vietnams side. Det er derfor grunner til å tro at om ICSC hadde fått anledning til å undersøke alle klager rettet mot sør ville den ha konstatert brudd på artikkel 14 (c) i en meget stort antall tilfelle.

Alt ICSC kunne gjøre var å informere Geneve-konferansens formenn om at Sør-Vietnam ikke ydet kommisjonen all mulig assistanse og samarbeid, slik den hadde krav på.

Den 17. november 1956, 6 måneder etter at den fullstendige

tilbaketrekning av de franske styrkene var gjennomført, underrettet Republikken Vietnams regjering ICSC om at den ikke lenger ville besvare klager angående artikkel 14 (c) som ble oversendt fra ICSC til kommentar. ICSC forkastet enstemmig dette standpunkt, noe som imidlertid ikke fikk noen innflytelse på situasjonen.

Ingen mobile team kunne sendes ut for å undersøke klagen på stedet. Ingen henvendelser til Sør-Vietnams regjering ble besvart. Kommisjonen underrettet formennene på Genevekonferansen at det «ikke lenger var mulig å overvåke i hvilken grad den sør-vietnamesiske regjering overholder denne artikkelen eller å avgjøre de tallrike klager kommisjonen har fått til behandling og som gjelder denne artikkelen.»

I 1959 startet storstilte opprenskningsaksjoner overfor sivilbefolkningen med både artilleri og luftvåpen.

Ngo-regjeringens terror drev befolkningen til jungelen og til å starte gerilja. Den nasjonale frigjøringsfront for Sør-Vietnam ble dannet. Den forenet alle grupper av den sør-vietnamesiske befolkning, representanter for alle religioner, alle yrker i det felles mål: frigjøring av Sør-Vietnam fra dem som ikke representerte deres egen, men en fremmed nasjons interesser. En stor borgerkrig startet og den er nå i sitt sjette år.

Diem-regjeringen var selvsagt ikke villig til å innrømme sitt ansvar for denne tilstanden. Den beskyldte Vietnams demokratiske republikk for å ha opphisset befolkningen i sør mot Sør-Vietnams regjering og for å ha sendt troppeforsterkninger og våpen til geriljaene. I årene 1960–62 mottok ICSC omkring 200 klager om nettopp dette. De fleste av dem beskrev simpelthen hva geriljaene hadde foretatt seg, og kunne ikke etterforskes fordi de fullstendig manglet bevis for at Nord-Vietnam hadde noe ansvar. Med hensyn til de andre beskyldningene var det ikke enstemmighet innen ICSC. Klagene ble derfor sendt til Lovkomiteen under ICSC som hadde til oppgave å avgjøre

om klagene falt inn under Geneve-avtalen og om de skulle etterforskes av ICSC eller ikke. Etter den polske delegasjons oppfatning var borgerkrigen i Sør-Vietnam en intern sak for Republikken Vietnam og dekkes ikke av Geneve-avtalene. Det var også en annen side av saken: Situasjonen i Sør-Vietnam og regjeringens holdning tatt i betraktning, kunne en undersøkelse bare gjennomføres i den tiltaltes fravær, hvilket også betød at tiltalte ville bli fratatt muligheten til å bevise sin uskyld.

Som vi allerede har nevnt ovenfor bestemte det indisk-canadiske flertallet i Lovkomiteen at det på grunnlag av de klagenes som var sendt inn fra sør forelå beviser for Nord-Vietnams ansvar for handlingene. Flertallet understøttet ikke denne påstanden med noe bevismateriale, og som nevnt foreligger det heller ikke i dag, fire år etter, noe materiale fra komiteen på dette punkt. Dette gjelder blant annet den kjente spesialrapporten fra 2. juni 1962 der ICSC beskylder Nord-Vietnam for deltakelse i krigen i sør.

Det skulle ikke her være nødvendig å sitere de forskjellige syn som er kommet til uttrykk i verdenspressen. La oss bare bemerke at for at et lite underutviklet land skal kunne føre krig med en av verdens mektigste nasjoner, om ikke den aller mektigste, så må krigen ha hele folkets støtte.

VIII

For å utfylle bildet av ICSC's virksomhet må vi si litt om problemet med krigsfangene. Ifølge artikkel 21 i Geneve-avtalen skulle fanger og sivile internerte utleveres til den andre siden. Alle de franske fanger ble overlatt til de franske styrker etter våpenhvilen. ICSC's eneste problem i denne forbindelse var en del desertører fra Fremmedlegionen (nord-afrikanere, tyskere og ungare) som under krigen var gått over til Vietnams Folkehær. De nektet å la seg utlevere til franskmennene og

foretrakk å bli repatriert til sine respektive land eller å bli i Nord-Vietnam. Repatrieringen fant sted under ICSC's overoppsyn.

Fra nord mottok ICSC omkring 1000 klager om at krigsfanger og sivile internerte ble holdt igjen i sør i leirer og fengsler, trass i artikkel 21. I endel tilfelle fastslo ICSC at det forelå brudd på avtalen. I andre tilfelle fastslo ICSC at fanger og internerte var blitt løslatt, men at de ikke var utlevert til den andre part, hvilket også var i uoverensstemmelse med artikkel 21. En rekke tilfeller kunne ikke undersøkes på grunn av Sør-Vietnams manglende samarbeidsvilje.

Hva slags konklusjoner kan vi trekke av ICSC's arbeid?

For det første var våpenstillstandsavtalen i Vietnam langt fra perfekt. Den hadde en rekke hull og en hel del uklare formuleringer.

Avtalepartnerne var på den ene siden de franske væpnete styrker, på den andre Vietnams Folkehær, dvs. de væpnete styrker tilhørende Vietnams demokratiske republikk. Men det var ingen bestemmelser om hva som ville skje om fransk-mennene trakk seg tilbake fra Vietnam. Den 28. april 1956 hendte nettopp det, og med det resultat at Republikken Vietnams regjering nektet å godta at den var en av avtalepartnerne. ICSC forkastet denne påstanden, men det la mange hindringer i veien for dens arbeid. Ifølge den sør-vietnamesiske regjering var grunnlaget for at ICSC overhodet fikk være i Sør-Vietnam utelukkende regjeringens «kjærlighet til freden».

Våpenstillstandsavtalen var, som alle slike avtaler, av militær karakter, men den inneholdt også en del bestemmelser som bandt de sivile administrasjoner i hver av sonene. Liaison-offiserene på begge sider måtte derfor i visse tilfeller fungere som mellommenn mellom ICSC og siviladministrasjonen. Mens samarbeidet i nord var med Vietnams Folkehær og dens egen regjering, dreide seg i sør om et samarbeid med en fremmed

stat Vietnam, senere Republikken Vietnam, som var blitt anerkjent av Frankrike.

Politiske spørsmål ble behandlet i slutterklæringen fra Geneve-konferansen. Men dette dokumentets karakter gjorde det ikke mulig å beskrive de politiske forutsetninger mer detaljert.

Ordet «avtalepartner» har i Geneve-avtalen to atskilte betydninger. Den ene refererer til de franske styrker og Folkehæren, den andre til deres regjeringer. Dette trass i at det ikke var den franske, men den sør-vietnamesiske regjering som utøvde makten i sør.

Ansvaret for å gjennomføre avtalen ble lagt på de to militære overstkommanderende, ikke på «avtalepartnerne» i vid betydning.

Likevel hadde alle disse svakhetene ved Geneve-avtalen, så alvorlige de enn kan være, ingen innflytelse på utviklingen i Vietnam og på kommisjonens arbeid.

Den avgjørende faktor var USA's Vietnam-politikk og den fullstendige underkastelse fra den Sør-Vietnamesiske regjeringsside.

Konflikten i Vietnam har nådd et farlig stadium. Faren for en utvidelse av konflikten er til stede. Geneve-avtalen fungerer ikke, ICSC kan ikke utføre sitt arbeid, selvom den fremdeles blir på stedet.

En militær løsning av konflikten er tilsynelatende umulig for begge sider. Enhver militær seier for frigjøringsfronten kan besvares med amerikanske forsterkninger av menn og materiell. Men USA kan heller ikke vinne krigen. Hele befolkningen i Sør-Vietnam er USA's fiender, ikke bare en del kommunister. Det er derfor skjellsordet Vietcong (vietnamesisk kommunist) er så misvisende. For å vinne krigen må amerikanerne utrydde hele befolkningen i sør. Frigjøringsfronten vil ikke kapitulere. Vietnam har kjempet for sin uavhengighet i 25 år og er fast bestemt på å fortsette kampen helt til den amerikanske regje-

ring forstår og anerkjenner at retten til å bestemme sin framtid ligger hos vietnameserne selv, ikke hos USA eller en liten gruppe som forsvarer USA's interesser.

Den amerikanske ambassadør i Sør-Vietnam, Henry Cabot Lodge, hevdet den 11. august 1965 (ifølge en avismelding) at selv om en vietnamesisk regjering forkastet den amerikanske hjelpen, ville USA bli i Sør-Vietnam, og krigen ville bli en amerikansk krig. Den vietnamesiske nasjon har aldri bedt USA om hjelp, og krigen har derfor vært en amerikansk krig helt fra begynnelsen.

Den eneste løsning på konflikten er derfor av politisk art. Det er utvilsomt at bombingene av Nord-Vietnam må stanse, likedan kampene i sør og de amerikanske troppene trekkes tilbake fra Vietnam. Det vietnamesiske folk må gis rett til fritt å bestemme sin framtid. Det vil kreve lange og tålmodige forhandlinger, men det er den eneste løsning.

To ganger er vietnameserne blitt lurt: av franskmennene som brøt avtalen av 6. mars 1946, og av amerikanerne som brøt Geneve-avtalen av 1954. De vil forlange garantier for at de ikke blir lurt en tredje gang. Amerikanerne vil også forlange garantier. Løsningen vil bli vanskelig, men ikke umulig. Muligheten for en utvidelse av krigen i Vietnam er i alle fall større enn muligheten for at forhandlingene ville slå feil.

Utgangspunktet for forhandlingene eksisterer: prinsippene i Geneve-avtalen og Geneve-erklæringen. Mange nye problemer er selvsagt dukket opp siden den gang, og de vil kreve nye løsninger, men ingen anstrengelser må spares i kampen for å stoppe krigen i Vietnam og befri verden fra trusselen om en ny storkrig.

KILDER

Interim Reports of the International Commission for Supervision and Control in Vietnam: London: Her Majesty's Stationary Office.

First and Second (11. 8.—10. 12. 1954, 11. 12. 1954—10. 2. 1955), 1955, Cmd. 9461.

Third (11. 2.—10. 4. 1955), 1955, Cmd. 9499.

Fourth (11. 4.—10. 8. 1955), 1955, Cmd. 9654.

Fifth (11. 8.—10. 12. 1955), 1956, Cmd. 9706.

Sixth (11. 12. 1955—31. 7. 1956), 1957, Cmd. 31

Seventh (1. 8. 1956—30. 4. 1957), 1957, Cmd. 335.

Eighth (1. 5. 1957—30. 4. 1958), 1958, Cmd. 509.

Ninth (1. 5. 1958—31. 1. 1959), 1959, Cmd. 726.

Tenth (1. 2. 1959—31. 1. 1960), 1960, Cmd. 1040.

Eleventh (1. 2. 1960—28. 2. 1961), 1961, Cmd. 1551.

Special report to the Co-Chairmen of the Geneva Conference on Indo-China (2. 6. 1962), London: Her Majesty's Stationary Office, 1965, Cmd. 1755.

Geneve-avtalen siteres ofte som et grunnlag for forhandlinger i Vietnam, og beskyldninger om brudd på avtalen er hyppig brukt som argument i den aktuelle debatt. Likevel foreligger det relativt lite materiale på norsk om den institusjon som ble opprettet for å sørge for at Geneve-avtalens bestemmelser ble respektert — Den internasjonale kontrollkommisjonen i Vietnam. Den polske juristen Roman Jasica gir her en beskrivelse og kommisjons oppbygning og en vurdering av dens arbeide fra den optimistiske begynnelse i 1954 fram til maktesløsheten i dag. Han kommenterer blant annet den berømte flertallsrapporten av 2. juni 1962 som ofte siteres som et bevis for teorien om infiltrasjon fra nord, og som et grunnlag for amerikanernes engasjement i krigføringen i Vietnam.

*

Roman Jasica er født 1925 og er dr. juris fra Akademiet i Warszawa. Han var medlem av den polske delegasjonen til kontrollkommisjonen i Vietnam i nesten fire år. Senere har han arbeidet ved det polske utenrikspolitiske institutt og er for tiden stipendiat ved Institutt for Fredsforskning i Oslo.

PRIO INFORM, er redigert av Institutt for Fredsforskning i Oslo (PRIO) og utgitt av PAX FORLAG A/S. PRIO INFORM tar sikte på å gi et bidrag til den norske litteraturen om fredsproblemer, og heftene er sprunget ut av et forskningsmiljø, selv om de i seg selv ikke kan regnes som forskningsbidrag. Det første heftet i serien var en orientering om PRIOs virksomhet, og en rekke hefter er planlagt for 1966. Abonnement for 1965/66 (i alt 8 hefter) koster kr. 16,00, og kan betales til PAX FORLAG, Langes gt. 5 Oslo — postgirokonto 201204. I løssalg koster heftene kroner 2,50.